

İNGİLTERE'DE

Sosyal Antropoloji'nin Ellinci Yılı Ve Türkiye

Yazan

Prof. Z. F. Fındıkoğlu

— I. —

1964 - 1965 yılı içinde bir müddet bulunduğum İngiltere'de bir yüksek öğretim müessesesinin kuruluş yıldönümü izlerine rastladım: *Londra İktisat ve Siyaset İlimi Mektebinin içtimâî antropoloji disiplini ve ellinci senesi*. Bilindiği gibi hazırlığı 1935 de yapılan, kuruluşu 1937 ders yılı ortasına rastlıyan İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Londra İktisat Mektebi programını, ilham kaynaklarından biri olarak ele almıştı. Bu durumda böyle bir ilham kaynağı ile alâkadarlık bir fakülte mensubu için gayet tabii sayılabilir. Kaldı ki işin içinde, bu mensubun kendi disiplini ile alâkalı bir taraf da vardır.

— II. —

Gerçekten 1963 senesinde Londra İktisat mektebi, 1913 de doğan yeni bir ilim kolunun 50. senesini andı. Elli yıl içinde organik bir gelişme ile adı geçen Mektebin en verimli ve çok yönlü bir öğretim dalı haline gelen bu disiplin'in geçirdiği safhalar alâka çekici olsa gerek.

Hakikatte Sosyal Antropoloji Londra İktisat Mektebinde 1905 de başlamış bulunuyor. Yalnız adı başka: Etnoloji. O tarihte Müstemlekelere giden İngiliz memurlarının yerli halkların örf ve âdetlerini bilmeleri zaruretinden doğan bu öğretim şubesi Sosyoloji ted-

risatı içinde yer almıştır¹ Prof. Haddon umumî, Prof. A. R. Brown ise hususi etnoloji ders ve kurslarını idare ettiler. Hususî olan derslerin konusu Avusturalya Folklor ve entografyası etrafında araştırmalardan ibaret olup gayesi «Arkeolojinin ortaya koyduğu Tarihöncesi insan»ı tanımaktır. Bu hedefi güden araştırmalar daha sonra Sudan'da yürütülmüştür.

Tanınmış İngiliz İctimaî politikacısı *Sidney Webb*'in tesiri ile 1910 da bu öğretim'in başına *C. G. Seligman* getiriliyor. Bu yeni tayin aynı zamanda disiplin adında bir değişmeye meydan vermiştir: Etnoloji'nin ismi Antropoloji'ye çevriliyor. Genç Antropolojist *Seligman* 1913 de Doçent (Lecturer) likten Profesörlüğe yükseltilmiştir. İşte bahsi geçen 50 yılın başlangıcını bu tarih teşkil etmektedir.

1913 de İktisat Mektebinin İdare heyetine de seçilen Prof. *Seligman*'ın tutunması pek kolay olmuyor. İlk günlerde Mektep Müdürlüğüne yaptığı bir müracaatde «Viyana ve Budapeşte'de Antropoloji derslerine yardımcı olacak iki fotoğraf koleksiyonu gördüğünü, bunların birkaç sterling karşılığında elde edilebileceğini» anlatıyor. Aldığı cevap kendisini şaşırtacaktır: «Faydalı saymıyoruz!»

I. Dünya Harbinde bu şaşırtıcı ve ümit kırıcı cevap Prof. *Seligman*'ı askerlik vazifesine sevk ediyor. Cephelelerde hasta askerlerle temas kendisine antropolojinin de yabancı kalamıyacağı tıbbî sosyolojiye sevk etmiştir. Harbin sonunda eski vazifesine döndükten sonra, şimdiye kadar Sosyoloji Departman'ına bağlı olan Antropoloji başlıbaşına bir Departman (Daire, Bölüm) olacak, aradaki Harp fasılasının durgunluğunu telafi eden bir hızlanma görülecektir. Muhtelif Asya ve Afrika müstemlekelerinden yarım müstemlekelerde Ortadoğu... dan folklorik ve etnografik malzeme *British Museum*'a yerleştirildikçe, İktisat Mektebindeki nazari çalışmalara katılan bir nevi laboratuvar araştırmaları görüldü, Müzede *Joyce* ve *Keeper* gibi tatbikacı antropolojistler halka konferanslar tertip ettiler. Her ikisinin temas ettiği (The useful arts of primitive people — İbtidai haikların faydalı zanaatları) ile başlayan konferansla-

1) Faydalandığımız bir vesikada şöyle deniyor: «Everyone who proposes to carry out administrative or missionary work in outlying parts of the British Empire should make a special study of this essential subject.» Bk. R. E.: Department of Anthropology, 1966, London.

ra halkın alakası arttı² Senede bir iki konu ele alındı. 1920 de Malinowski Mektepte (Primitive Economics— ibtidai halkların İktisadiyatı) mevzuu üzerinde dersler verdi. Ertesi yıl (The Sociology and Economics of some Island communities - Bazı ada cemaatlerinin sosyoloji ve ekonomisi) üzerinde dersler düzenledi³.

— .III. —

Şimdiye kadar sadece *Anthropology* adı altında yürütülen yeni disiplin 1922 den sonra *Social* sıfatı ile kullanıldı. Bunun Asistan olarak alınan *Malinowski*'nin tesiri ile yapıldığı anlaşılmaktadır. Zira 1905 den beri Sosyoloji Bölümü içinde *Ethnology* olarak atılan adım zamanla *Anthropology*'ye çevrildikten sonra müstakil disiplin haline gelince, daha sonra *Sociology* ve *Economics*'den *Anthropology*'ye geçen *Malinowski* Asistan (Reader) olunca *Social* sıfatının yeni disiplin adı ile birleştirilmesi düşünüldü.

Bir aralık Mektebin müdürlerinden olup II. Dünya harbi sonunda İctimai Siyaset rehberi arasında şöhret kazanan Sir W. Beveridge, çok takdir ettiği genç Polonyalı ilim adamına yazdığı mektupta şöyle diyordu: «Eğer uygun görürseniz size bir burs temini suretile kültür antropolojisi sahasında çalışmanıza yardım edebiliriz.». *Malinowski* verdiği cevapta «Sosyolojiden ayrılmanın doğru olamayacağını, *Social Anthropology* bayrağı altında çalışmanın uygun olacağını» beyan etti ve bunu «fizik Antropolojiden esasen ayrı bir antropoloji gözetildiğini» söylemekle aydınlattı. Bir başka mektubunda sosyal ilimlerle meşgul olduğu zamanlardan beri tesiri altında kaldığı *Westermarck ile Hobhouse*'in izinde yürünüleceğini ileri sürdü. Hülâsa *Malinowski* sosyoloji kubbesi altında biraz da Müstemlikecilikle alakalı olarak ortaya çıkan yeni disiplinin, sosyolojide tamamen ayrı olarak varlığını kabul etmektedir. Bu mak-

2) 1965 de Londra da bulunduğum zaman bir müze ananesi olan bu konferansların devam ettiğine şahit oldum ve meselâ (Orta Asya Sanat ve Edebiyatında arslan motifi) sergisini gördüm ve bir ihtisas sahibinin konuşmasını dinledim.

3) Polonyalı olan *Maliowski* 1910 da Londra İktisat Mektebinde ileri bir talebe olarak Prof. *Seligman*'ın yanında bulunmuş, temin edilen bir burs ile Sudan'a gönderilmişti. 1914 de konusu (Primitive religion and social differenciation - ibtidai din ve ictimai farklılaşma) olan Doktora tezini hazırlamıştır. *Economic Anthropology* yi nasıl yarattığını ileride bu sahifelerde ayrıca ele alacağız.

satla Londra Üniversitesi Sosyoloji Profesörü Prof. *Ginsberg*'le birlikte müşterek seminerler düzenlemesi de Sosyoloji ve Anthropoloji tesanüdü düşüncesine dayanmaktadır.

Yeni disiplin 1925 i takip eden senelerde oldukça teşkilatlı bir durum kazanıyor. *Seligman* (Umumî Etnoloji: Tarihöncesi İnsan), *R. Firth* (Maari cemiyetlerinin sosyal antropolojisi), *Malinowski* (İbtidai cemiyetlerde dillerin mukayeseli araştırılışı) ve (İbtidai dinler, sihir, Akralılık) *Driberg* (Doğu, Batı, Merkezi Afrika halklarının sosyal antropolojisi), *Shapera* (Güney Afrika halklarının siyasî müesseseleri), *Evans-Pritchard* (Merkezi Afrikada sihir).. mevzularını işlediler. Bu arada gerektiğince sosyologlar ve dil âlimleriyle sıkı bir iş birliği görülecektir. 1931 - 32 de *A. Richards*'ın «Anthropolojide fonksiyonel metod denemesi: Beslenmenin ibtidai ekonomi ve sosyolojide yeri.» Bu gelişme Sosyal Anthropolojinin derinleştiğini gösterecektir⁴.

— .IV. —

1913 - 1933 arasındaki öğretim ve araştırma, eleman itibarile zenginleşme durumuna işaret ettiğimiz Sosyal Anthropoloji, artık kemaline kavuşuyor. *Sidney*'de Doçent olan *R. Firth*'in Londra İktisat Mektebine Profesör olarak gelmesi Sömürge idarecilerinde başka Metropol idarecileri için de halkları tanıma zaruretinin anlaşılması talebe hacminde bir büyüme zemin hazırladı. Bu devrenin ilerilemiş talebeleri arasında ileride tanınmış âlimler çıkaracaktır⁵

Malinowski'nin 1942 de ölümü, İktisat Mektebinde büyük bir sarsıntıya sebep olmadı. Zira yetesiye eleman yetişmişti. Prof. *Seligman*'ın bu sıralarda emekliye ayrılması da yerinin boş kalmasına sebep olmadı. Mamafih *Seligman Emeritus*'luk dolayısıyla Mektepten temamiyle uzaklaşmış sayılmazdı. Umumî Anthropoloji öğretiminde kendisinden faydalanılıyordu. *Malinowski*'nin İktisat ile Anthropoloji'yi birbirine yaklaştırmasına karşılık, gittikçe olgunlaşan *Firth*'de Hukukla Anthropolojiyi birbirile bağlamağa çalıştı. Tanınmış Hukukcu *Jennings* ile beraber Hukukî Anthropoloji meseleleri üzerinde araştırmalar yaptı.

4) Bu etüd, sonunda Tıbbî Anthropoloji ye rehberlik edecektir.

5) Bunlardan bazıları: G. Brown, Fortes, Gluckman Oberg Stanner G. Wilson, Peter ...ilh. Bu sonuncusu Yunanistan'ın Prenslinden imiş!

II. Dünya Harbinden sonra sosyal antropoloji ek ders olmaktan çıkıyor, başlı başına *Derece* konusu oluyor. Akademik öğretimde disiplinin kazandığı bu ehemmiyet, talebe sayısındaki tesirini geçiktirmiyor. Öğretim heyetine yeni gençler katılıyor: *Little, Nadel, Leach, Forde* ...ilh. Sosyal Antropoloji artık kendi içinde bölünmeğe başlamıştır. İkinci Dünya Harbinin bir bloku elinde siyasî silah olan Irkçılık, bu defa objektif bir araştırma mevzuu olmaktadır. Malinowski'nin «Anthropology» başında bulunmasından pek hoşlanmadığı, «Social» sıfatının her şeyi kapladığı yolundaki kanaati yanında (Cultural changes - Kültürel değişmeler) kendine mahsus bir yer ediniyor. *Firth* ve *Richards, Shapera* ...bu yeni bölümü işliyorlar. *Malinowski*'de açık kalan Birinci «Social Anthropology» kürsüsü yanında ikinci bir kürsü 1950 de vücade getiriliyor ve idaresi *Shapera*'ya veriliyor. Memleketimizde adı ve çalışmaları bilinen *P. Stirling*, Mektebin bu devresinin talebeleri arasında bulunuyor⁶.

— .V. —

Sosyoloji'nin İbtidai cemiyetler Sosyolojisi bölümünden yeni bir terminolojiye dayanarak doğan ve yavaş yavaş imtihanı istiklali, departman olarak ayrı bir öğretim ve öğrenim uzviyeti halinê gelen *Social Anthropology*, bizim 1959 da ve daha sonra 1965 deki yerinde müşahedelerimize göre *Sociology*'yi biraz gölgede bırakıyor. Gelişmesine hizmet eden iki kaynak dikkati çekmektedir.

I. — Çeşitli Tesis'lerin burs yardımları. Bunlar arasında bir çok Tesis'lerden bazıları: Leverhulme, Nuffield, National Science Foundation, Müstemlikelere ait sosyolojik araştırma meclisi ...ilh.

II. — Yeni Dünyada da kendi çapında gelişen Sosyal Antropoloji araştırmalarında ihtisas yapmış ilim adamlarının vakit vakit Londra İktisat Mektebinde ders vermeleri, Amerikan Üniversitele-

6) Bk. P. Stirling: «Turkish Village», 1965 London. Müellif ön sözde bu son gelişmeyi hikâye ediyor. Bu eserden Türkiyede ilk bahseden kaynak için bakınız: «Türk köyü», «İş ve Düşünce», 1965, Sayı: 252. Heride bu eseri bir başka yönden tekrar ele alacağız. Her senenin 17 Nisanında olduğu gibi bu sene de bazı kültürsüz, ideoloji cezbesine tutulmuş kişiler, 17 Nisanda kurulduğu sanılan Köy Enstitüleri için herhalde maarif ve terbiyeciler ordusunu bölecek çığırtañlık yapacaklardır. İki sene bu müesseselerden birinin vakialarını takip eden genç İngiliz sosyoloğu P. Stirling'in bu husustaki düşünceleri bilinmeğe değer.

rile Mektep'in işbirliği, başta Ford olmak üzere A.B.D. nin çeşitli malî yardımları.

Bu gibi alakalar sayesinde 1940 dan sonra Sosyal - Antropolojik Monografiler Serisi negredilmektedir. Bu yayım şimdi L.P. Maire ile. P. Stirling'in idaresi altında devam etmektedir. 1965 de Mektebin «Sosyal Antropoloji Departman'ını» ziyaret ettiğim zaman öğretim ve öğrenim kadrosunun kemmi durumu şöyle idi: 9 Profesör, 40 İlmî araştırmacı, 50 Araştırmacı - Talebe. Mektebin diğer Department'larına mensup olanlardan sosyal antropolojik araştırma yapanlarla Metropol'da ve Sömürgelerde çeşitli sosyal hizmetlerde çalışan memurlardan ibaret 80 den fazla kurs talebeleri. Bu kemmi tablo içindeki keyfiyet değeri ise sosyal ilimler için çok büyüktür.

1913 - 1963 arasındaki yarım asırlık zamanın başlangıcında Sosyoloji aleyhine bir davranış akla gelebilir. Fransa'da Durkheim Çığır, öğretimi ve (Années) lerile bir bakıma Sosyal Antropolojinin ta kendisidir. İngiltere'de Westermarck., Fraser Sosyolojileri de bir görüşe göre Sosyal Antropoloji. Kısacası şu ki, Sosyoloji'nin «İbtidai Cemiyetler sosyolojisi» kolu Anglo - Amerikan diyarlarda, Lâtin diyarların yalnız Fizik Antropoloji için kullandığı «Anthropoloji» başka bir gözle ele alınmakta, (Social) veya (Cultural) sıfatlarının eklenmesiyle ayrı bir isimlendirme misalî olmaktadır. Lugat bakımından «Anthropo» sadece «Beşer», zoolojinin tanıttığı memeli hayvanların en yukarı basamağındaki «canlı»yı ifade etmektedir. Latin ve dolayısıyla Türkiyede yayılmış telakki Anthropology'yi bir nevi Beşer Belgisi, Beşeriyât, sayıyor, renk, kafatası ve kan zümresi ırkçılıklarının topuna şamil bir ıstılah addediyor. Bir manada *Sosyalize olmuş insan*'in? öncesi devrin içtimâî hizmetlerle alakasız *insan*'ını, daha doğrusu *beşer*'i için Antropoloji'yi vazifelendirebiliriz. Bunun başına «Social», yahut «cultural» getirmekle sosyoloji'nin sahasına dahil *insan* bahis mevzuu oluyor demektir. Bununla beraber terminolojik bir iskolastisizme düşmeksizin Anglo - Amerikan eda taşıyan *Anthropology* veya Social, yahut *Cultural* ekli Anthropology, artık sosyal ilimler terminolojisine girmiş demektir. Türkiye, XIX. asırda Fransız kültür çevresine aşına iken XX. asrın ikinci çeyreğinden sonra Anglo - Sakson çevrelerle de münasebete girmiş bulunuyor. Bizim Londra'daki soruşturmalarımızda her ne kadar Social Anthropology bölümünde yetişmiş bir Türk'ün adına dair herhangi bir bilgi edinemedik ise de birkaç gencimizin Department'i ziyaret ettiğini, bazılarının Dr. P. Stirling'in rehberliğinden faydalandığını öğrendik. Muhtelif memleketlerde Londra İktisat

Mektebinin bu bölümünden yetişmiş sosyal antropolojistler bulunduğu halde bizde akademik çevrelerde adı bilinen bir adamımız yoktur.

Bununla beraber Türkiye'nin biri yerli diğeri İngiliz iki sosyal antropolojiste sahip bulunduğunu unutmamalıdır. Bir müddet İngilterede bulunan Prof. *Mümtaz Turhan* İngilteredeki «Kültür Antropolojisi» disiplininin çalışma ve araştırmalarına alaka göstermiş, memlekete avdetinde sayısı az, fakat nev'inde biricik araştırmalar neşretmiştir⁷.

Türkiyenin sahip olduğuna işaret ettiğimiz ikinci, fakat İngiliz olan sosyal antropolojistin kim olduğu aşıkârdır: Paul Stirling. Taslağı 1949 -1950 de Türkiyede hazırlanmış bir Araştırma, 15 sene sonra 1965 de Londrada (Turkish Village - Türk Köyü) adı ile neşredilmiştir. Eserin sahibi, yukarıda elli yıllık geçmişini hikâye ettiğimiz ilim kolunun bir mensubu, ortaya attığı eser ise muhtevası yönünden Türk ve Türkiyeli. Yeni çıkan bir risalenin müellifi, İngiliz Sosyal - Antropolojisine mal olan araştırma sahnelerini sayarken Türkiyeyi de zikretmektedir. İngiliz ilmine Türkiyenin sosyal realitesinin bir köşesini —Kayseri köylerinden Sakaltutan ve Elbaşı'nı— ve bu realitenin sosyal ve kültürel hadiselerini sokan genç âlim ise bugünlerde Kent Üniversitesi Sosyoloji *Department*'ini idareye memur edilmiş ve Profesörlüğe yükselmiş bulunuyor.

İngilterede bu yeni disiplinin çalışma ve araştırmalarını tanıtan iki neşriyat cihazı vardır.

I. — Sosyal - Antropolojik Monografiler: 1940 da tesis edilen bu seri neşriyatı devam ediyor;

II. — Ernst Gellner ve arkadaşları tarafından neşrolunan (The Nature of Human Society - İnsan cemiyetinin mahiyeti) serisi, Bahsini ettiğimiz (Türk Köyü) bu seri içinde neşredilmiştir.

— .VI. —

Auguste Comte'un 1850 lerde geleceğin küllî, bütün ilimleri kapsayıcı diye tasarladığı *Sociologie*, bir asır sonra yerini acaba *Social Anthropology*'ye mi bırakıyor? Meslek *Idola*'sı ile ilgili böyle bir sorguya bizce lüzum yoktur. Anglo - Amerikan kültür müessesesele-

7) Bk. M. Turhan: Kültür Değişmeleri, 1951, İstanbul Edebiyat Fakültesi neşriyatı, N. 479

rinde *Sociology* ve *Social Anthropology* disiplinleri çoğu zaman yan yana konmaktadır. Sosyoloji, sosyal - antropolojistlerin tahlillerinden faydalanmaktadır. Bilmükabele sosyal - antropoloji de ibtidai cemiyetleri aşarak sosyoloji ile birlikte modern, farklılaşmış cemiyetlere doğru iştilgal sahasını genişletiyor. Malinowski'nin 1930 da İktisat Mektebi Müdürüne yazdığı mektubun şu satırlarını okuyalım: «Er geç, bizim disiplinimiz, cemiyetlerin meselelerine kayacaktır. Bu demektir ki antropoloji usulleri, sosyoloğları da alakadar edecektir.» *Malinowski*'nin bu düşüncesi birgün meselâ sosyal - antropolojist *Shapera* ile sosyolog *Freedman*'ın müşterek çalışmalarında pek aydın olarak belirmektedir. Bu gibi işbirliği nünuneleri iktisat ile sosyal - antropoloji arasında daha çoktur. 1965 - 1966 ders yılı esnasında Department'in öğretim programına göz atılırsa bu husus açıkca görülür. Gerçekten Dr. *Benedict* tarafından idare edilen (Outline of Economic Anthropology-İktisadi antropolojinin ana hatları) *dersleri*, *Malinowski*'nin hazırladığı zemin üzerinde iktisat sosyolojisine yardımcı bir programa sahiptir:

İbtidai ve köylü cemiyetlerin iktisat Sisteminin antropolojik tahlili. - Bu tahlilin gayesi - Afrika, Asya ve Okyanus cemaatlerinde alınmış misaller Bu sistemlerin sanayileşmiş Garbden gelen tesirlere karşı çıkışı. - İctimai münasebetler bütünü içinde ekonomik münasebetler - İktisadiyat ve ayınlar - İktisadi ve siyasi yapılar - Toprak rejimi - Ticaret - Mübadele - Pazar - Aynı ekonomiden nakdiye geçiş - Tasarruf ve kredi sistemleri

Sadece bu program, İktisat Tarihine, iktisat sosyolojisine olduğu kadar «Mahz Ekonomi - Economie pure» için de yardımcı bir bilgi kaynağı karşısında bulunuyoruz.

— .VII. —

İktisat Fakültesinin 1937 de kuruluşu sırasında Londra İktisat Mektebi Sosyal Antropoloji disiplini müstakil durumda değildi. Başka disiplinleri tamamlayan ikinci derecede bir ek ders teşkil ediyordu. Bu yüzden programı hazırlayan yerli ve ecebi. —ki o zamanlar Hukuk ve Edebiyat Fakültelerinde sosyal ilimlerle ilgili, Almanya'dan davet edilmiş birkaç âlim bulunuyordu: Kessler, Rustow, Röpke, Neumark.. gibi— iktisatçılar «Sosyoloji ve Metodoloji» adı altında müşterek bir disiplinle kalmışlardı. Fakat Prof Kessler ve Prof. Rustow adı zikredilmeyen bir Sosyal antropolojiye öğretimlerinde yer ayırmağa büyük ehemmiyet vermişlerdi. Bilhassa Prof. Rustow Alman *Volkskunde*' ciliğinden aldığı ilhamla folklor ve etnografya hazinesi çok bereketli olan Türkiye realitesine, içindeki ilim adam-

larının vermedikleri, veremedikleri bir ehemmiyetle bakıyordu. Bu maksatla anketler tertip eylediği, odasını ziraî etnografya esyası ile cihazlandırdığı malumdur. Bu temayül 1948 de müesseseseleşmeye yönelmiş, İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsüne bağlı bir «Folklor ve Etnografya Arşivi» kurulmuş, araştırmacılar için bir Rehber hazırlanarak neşredilmiş, iktisadî ve sosyal antropoloji için çok mühim bazı eşya toplanmış ise de 1950 de Fakülte idaresindeki bir değişiklik atılan adimleri durdurmuş ve teşebbüs Alman İktisatçıları'nın memleketten ayrılması ile çok insafsız ve idraksızca darmadağın edilmiştir⁸.

— .VIII. —

Bundan on sene kadar önce Prof. Mümtaz Turhan'ın teşebbüsü ile Edebiyat Fakültesi içinde bir «Sosyal Antropoloji» kürsüsü kurma meselesi ele alındı. O zaman İktisat Fakültesinin temsilcisi olarak İstanbul Üniversitesi Senatosunda bu kuruluşun müzakeresinde bulundum. Bazı senatörler «Sosyoloji ve Psikoloji kürsüleri varken buna lüzum olup olmadığı» hususu üzerinde durdular. Sorulan sualer karşısında «Sosyal Antropolojinin Tarihöncesi insan ve topluluklarla, ibtidai cemiyetlerle derinliğine meşgul yeni bir disiplin olduğunu, şüphesiz sosyoloji ve sosyal psikoloji ile temas noktaları bulunduğu»nu anlattım. Nihayet, kürsünün kurulmasından önce bu disiplin için esasen bir ecnebi ilim adamının davet edilmiş bulunduğu, kürsü varmış gibi öğretim yapıldığı ileri sürülerek teklifin kabulü yoluna gidilmiştir.

Demek oluyorki bugünkü Türkiyenin bir Üniversitesinin bir Fakültesinde Anglo - Amerikan modeline uygun bir Sosyal Antropoloji disiplini mevcut bulunmaktadır. Bu disiplinin ne nisbette Türk antropolojisi, ile, bu arada Türk folklor ve etnografyasını, (Latin memleketlerdeki telakkiye göre, halk ananelerine (Fransadaki *Traditions populaires* istikametine, göre ne ölçüde meşgul olduğu ayrı bir konudur. Biz sadece olupbiteni tesbit ediyor, bir değer hükmü vermekten sakınıyoruz.

Yazımızı bitirmeden şunu kaydedelim: *Malinowski*'nin isabetli düşüncesinde görüldüğü gibi İktisadî antropoloji sosyal antropolojinin en mühim koludur. İktisat tarihinin veremediği, veremeyeceği

8) Bu hususta kaynak bulunabilir. Bk. İçtimaiyat Enstitüsünün yıldönümü risalesi ve Prof. Kessler'le Prof. Rustow'a hasredilen İktisat Fakültesi Mecmuası nüshası. Bk. Sene 1964, Cilt XXIII, Sayı 3-4.

bilgiyi bu yeni ilim kolu verecektir. Bununla beraber hemen lüzum göstererek bu yeni disiplini İktisat Fakültesinde kurma gibi bir tasavvurdan uzak bulunuyoruz. Yalnız yarın için hazırlanmak maksadı ile İngiltere veya Amerikada çok değil, iki eleman yetiştirmek, İktisat Fakültesine düşen kültür siyaseti vazifelerinden biridir. Bu yetiştirme içinde ömrünün iki yılını Orta Anadolu köylerinde geçirmiş olan genç İngiliz âlimi Prof. *P. Stirling*'in rehberliğinden de faydalanmakta büyük bir isabet vardır. Bundan sonradır ki İktisat Fakültesinde, yahut Türk antropolojisi için en elverişli zemine sahip olan Erzurum Üniversitesinde bu yetişmiş elemanlar için birer yuva tesisi düşünülebilir. Yalnız nazarı hedef olarak değil, amelî yünden de böyle bir maarif politikasına muhtac bulunmaktayız. İngiltere bu nevi yüksek öğretimi, önceleri sömürgelerine gidecek memurları için düşünmüş, fakat sonraları Ana Vatan halkı ile temas işinde de bu yeni bilgi kolundan faydalanmayı mesele olarak ele almıştır. Türkiye yüksek öğretim politikasında millî sınırları içindeki cemaatlerle her çeşit idareci zümrelerin teması, sevişip anlaşması bakımından bir nevi halk psikolojisi espirisi de aşıl原因 Sosyal Antropoloji tedrisatına son derece muhtac bulunmaktadır.
